

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobce: **S. S.**, zast. JUDr. Vladimírem Kubátem, advokátem se sídlem AK Chlumova 20, Praha 3, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 8. 2004, č. j. 11 Az 8/2004 – 25,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobce – stěžovatel se podanou kasační stížností domáhal zrušení rozsudku Městského soudu v Praze shora a vrácení věci k novému řízení a rozhodnutí z toho důvodu, že nekriticky a jednostranně se řídil stanovisky správního orgánu, který nezjistil přesně a úplně a ve všech souvislostech skutkový stav věci, jak to předpokládá § 3 odst. 4, § 33 odst. 1 a § 46 zák. č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) a dále důkazy, které pro své rozhodnutí správní orgán použil, nebyly úplné a jeho rozhodnutí tedy nemá logickou vazbu na podklady, na základě kterých toto rozhodnutí přijal. Dále uvedl, že přijetím zákona o jazyku v Uzbekistánu, kdy se počítá s tím, že to bude jediný úřední jazyk, byť zatím není stanoven termín, kdy k tomu dojde, má pro neuzbecky hovořící početné národnostní menšiny jednoznačně diskriminační charakter. Přijetím výše uvedeného zákona v zemi původu žalobce vytvořilo psychický nátlak a celkovou atmosféru, ve které příslušníci národnostních menšin jsou za tichého souhlasu úřadu pronásledováni. Tento zákon vytvořil předpoklady pro uskutečnění záměru eliminovat a vypudit ze země jiné národnostní menšiny. Dále uvedl, že informace soudu o tom, zda a kdy byl žalobce v České republice před vydáním

žádosti o azyl, jsou pro rozhodování ve věci irelevantní. Poukázal také na to, že zpráva Ministerstva zahraničních věcí USA obsahuje a odráží uplatňování zájmu dané země v nesmírně složité struktuře vztahů všech zemí dané oblasti. Hodnocení o stavu dodržování lidských práv v Uzbecké republice mají svůj politický účel a jejich objektivita je nepochybně podřízena základním zahraničně-politickým zájmům USA. Žádné normy mezinárodního práva nikoho neopravňují k tomu, aby vychovával druhé země. České soudy i české správní orgány by se měly řídit hodnoceními příslušných státních orgánů České republiky.

Žalovaný se k podané kasační stížnosti vyjádřil podáním ze dne 12. 10. 2004, když v zásadě popřel oprávněnost podané kasační stížnosti. Podporoval však navržený odkladný účinek kasační stížnosti vzhledem k účastenství stěžovatelovy manželky a jeho dvou nezletilých dětí v soudním řízení správním.

Z obsahu předloženého spisu soudního a správního vyplývá, že žalobce se domáhal u Městského soudu v Praze zrušení rozhodnutí žalovaného ministerstva ze dne 10. 11. 2003, č. j. OAM-4438/VL-14-P08-R2-2001, jímž mu nebyl udělen azyl podle § 12 ani § 13 odst. 1 a 2 ani § 14 zák. č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zák. č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu) a dále, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Ve věci bylo již jednou Městským soudem v Praze rozhodováno, a to rozsudkem ze 16. 7. 2003, č. j. 8 Az 94/2003 – 17, jímž bylo zrušeno zamítavé rozhodnutí žalovaného ministerstva ze dne 11. 12. 2002, č. j. OAM-4438/VL-14-P08-2001, jímž bylo původně rozhodnuto, rovněž o žádosti stěžovatele o udělení azylu, pro nedostatek důvodů. Požadoval přitom objasnění, zda žalobce byl ve svém domovském státě skutečně atakován z důvodu příslušnosti k určité národnostní skupině. V rámci návrhu na zahájení řízení o udělení azylu sepsaného dne 13. 5. 2001 stěžovatel uvedl, že je ruské národnosti, že v zemi původu, tedy Uzbekistánu, byl přepaden na ulici, byl zbit. Když to nahlásil na policii, donutili jej, aby napsal prohlášení, že upadl sám. Jeho dceři bylo ubližováno a když to vyřizoval s rodiči od dětí, které napadly jeho dceru, tak mu řekli, ať odjede, že tam nepatří. V České republice již byl od roku 1997 několikráte, a to za prací. V rámci pohovoru k žádosti o udělení azylu konaném dne 18. 9. 2002, uvedl že jako Rus začal mít strach o své děti. Z Uzbekistánu odjel proto, že byl třikrát zbit, protože je ruské národnosti a ani děti nemohly chodit samy na ulici, protože uzbecké děti je také bily. Dalším důvodem bylo, že se všude používá uzbečtina, a tu je velmi těžké se naučit, proto ani v obchodě není schopen se domluvit. Také jej kontrolovala uzbecká policie jen proto, že je Rus a nechali jej vydat všechny věci z kapes, řekli, že přechovává narkotika, chtěli po něm 50 USD a že jej pak propustí. Nevěděl, kdo jej zbil, byli to neznámí muži. Domnívá se, že jde představitele hnutí N. H. a T. Dále popisoval jak byl dvakrát zastaven uzbeckou policií a vydírán, v jednom případě mu byla nastrčena nějaká látka do kapsy, o níž policisté tvrdili, že jde o drogu a že pokud jim dá 50 USD nepůjde na pět roků do vězení. Správní spis obsahuje zprávu Zastupitelského úřadu ČR v T. z 11. 12. 2000, obsahující informace o Uzbecké republice, jakož i zprávu o dodržování lidských práv za rok 2000 vydaném Úřadem pro demokracii, lidská práva a práci Ministerstva zahraničních věcí USA z února 2001. O tyto zprávy se pak žalovaný opíral, když vydal rozhodnutí dne 11. 12. 2002, jímž azyl neudělil. Zdůraznil, že v současné době uzbecký režim považuje za největší problém náboženský extremismus a fundamentalismus, když nahlíží zejména na neoficiální islámskou aktivitu jako na extremistickou a staví ji mimo zákon. Osoby, které se hlásí k církvím jako jsou schválené muslimské církve, Židé, Ruská pravoslavná církev a další včetně katolíků či luteránů, mohou praktikovat své vyznání svobodně. Stěžovatel se hlásí k pravoslavnému vyznání. Státním jazykem se stal jazyk uzbecký a dosavadní role jazyka ruského a uzbeckého se vyměnily a tato změna se promítla do situace v oblasti zaměstnanosti a vzdělávacího systému a kladla

nárok i na jazykovou přizpůsobivost obyvatel, kteří uzbecký jazyk neovládali. V Uzbekistánu žije 60 etnických skupin, Uzbeci tvoří většinu 73,7%, Rusové 5,5%, Tádžikové 5,1%, Kazaši 4,1% a další národy. Potíže se spoluobčany či s muslimskými extrémisty nelze přisuzovat v zásadě státním orgánům. Správní spis obsahuje další zprávu o dodržování lidských práv za rok 2002, vydanou Ministerstvem zahraničí USA z března 2003 a týká se především násilí páchaného ve věznicích, resp. vyšetřovacích vazbách, a to zejména ve vztahu osobám vězněným z politických či náboženských důvodů, především těch o nichž se vláda domnívala, že jsou napojeny na extrémistická islámská a politická uskupení. V části týkající se respektování lidských práv se popisují konkrétní příčiny násilného úmrtí a týrání osob v policejních celách či ve věznicích, a pokud jde o část týkající se svobody vyznání, pak se státní moc zaměřuje na členy neregistrovaných náboženských organizací, především na islámské extrémisty, hovoří se také o persekucí křesťanů, které usilují o konverzi muslimů.

Žalovaný uvedl, že v případech, kdy byl stěžovatel obtěžován policisty, kteří jej dvakrát zadrželi a vyžadovali finanční částky, se mohl obrátit o pomoc na nadřízené složky policie. Pokud jde o otázku jazykovou, pak vyšel ze zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA za rok 2002, z níž vyplývá, že ruština je v zákoně uvedena jako dorozumívací jazyk všech etnik, přitom se hojně používá ve všech městech. Přechod na uzbečtinu a latinku byl odložen na rok 2005. Nejednalo se podle názoru úřadu a akt namířený vůči rusky mluvícím osobám. V dalším se pak zabýval podmínkami udělení azylu podle § 12, kdy došel k závěru, že neshledal žádný takový důvod, pro který by azyl měl udělit, stejně tak ani podle § 13 a § 14 a velmi podrobně se také zabýval překážkami vycestování, když zdůraznil, že v uzbeckém trestním zákoníku nefiguruje trest za opuštění republiky a za podání žádosti o udělení azylu v jiné zemi.

Městský soud v Praze se důkladně zabýval jednotlivými žalobními body; napadení z národnostních důvodů nebylo lze přisuzovat státním orgánům, nýbrž jednalo se o akci soukromých osob a ani nebylo prokázáno, že by státní orgány uvedené jednání podporovaly nebo je tolerovaly, na postup policistů si nikde nestěžoval, soud také poukázal na to, že žalobce v řízení uvedl, že bezprostřední pohnutkou pro opuštění země nebylo pronásledování ze strany státních orgánů, ale skutečnost, že matka žalobce jej informovala o možnosti pracovat v ČR. Pokud jde o jazykovou problematiku, soud I. stupně uvedl, že obecná situace v zemi původu žalobce sama o sobě nemůže udělení azylu odůvodnit, žalobce sám tvrzené zhoršení situace v zemi původu s přijetím zákona o jazyku nespojuje, netvrdí, že by k napadání došlo právě v bezprostředním důsledku přijetí tohoto zákona, tato žalobní námitka tak nevychází z konkrétní situace žalobce, ale reaguje na odůvodnění napadeného rozhodnutí, které se obdobně vyjadřuje k situaci v zemi původu stěžovatele. Z napadeného rozhodnutí vyplývá také, že žádost o azyl byla posuzována toliko na pozadí informací, které byly v průběhu správního řízení shromažďovány ohledně politické a ekonomické situace a stavu dodržování lidských práv v zemi původu a samy o sobě nemohou vést k závěru o udělení azylu, neboť jde o informace obecné.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze v mezích důvodů uplatněných ve smyslu § 103 a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatel v kasační stížnosti neuvedl patřičné ustanovení § 103, které by korespondovalo s důvody, pro něž je kasační stížnost podávána. Protože soud posuzuje podání především podle jeho obsahu (§ 41 odst. 2 o. s. ř., § 64 s. ř. s.), přichází do úvahy

důvod uvedený pod písmenem b) cit. paragrafu. Soud oprávněnost námitek stěžovatele neshledal.

Námitky směřující vůči správnosti obsahu a charakteru zprávy Ministerstva zahraničí USA Nejvyšší správní soud vnímá více jako politický názor, než jako relevantní informaci, která by měla být v tomto řízení dokazována. Stěžovatel hovoří o tom, že jmenovaná zpráva je podřízena zahraničně-politickým zájmům USA, avšak totéž netvrdí o zprávách, které vypracovalo Ministerstvo zahraničních věcí České republiky ve vztahu k zájmům země, v níž o azyl žádá. Předmětem posuzování žalovaným, ale ani soudem I. stupně nebyla míra ztotožnění se s náhledem Spojených států na politickou situaci v zemi, když rozhodujícím byla okolnost, že důvodem pro neudělení azylu byly potíže stěžovatele se soukromými osobami, což mezi relevantní důvody pro udělení azylu nepatří. Nebylo přitom prokázáno, že je to státní moc, která by jej zjevně či skrytě pronásledovala. Argumentace pohledem odlišné kultury není ve vztahu k zákonným kritériím významná, protože pohled nejen očima Američana, ale i Evropana, který rozhoduje o udělení azylu, je objektivně odlišný od pohledu a životních zkušeností státního příslušníka Uzbekistánu, který o azyl v Evropě žádá.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Dle § 13 zákona o azylu se rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14, se v případě hodném zvláštního zřetele udělí azyl za účelem sloučení rodiny, i když v řízení o udělení azylu nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12. Rodinným příslušníkem se pro účely sloučení rodiny podle odstavce 1 rozumí manžel azylanta, svobodné dítě azylanta mladší 18 let, nebo rodič azylanta mladšího 18 let. Předpokladem udělení azylu za účelem sloučení rodiny manželu azylanta je trvání manželství před udělením azylu azylantovi.

Jak vyplynulo ze správního spisu, správní orgán v řízení rovněž zkoumal, zda v případě stěžovatele nebyly dány důvody pro udělení humanitárního azylu a dospěl k závěru, že tomu tak není. Podle ustanovení § 14 zákona o azylu lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu, jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod udělení azylu podle § 12. Udělení azylu je na volné úvaze příslušného správního orgánu a rozhodnutí o něm přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu. Protože správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatele, tak i stav v jeho zemi, a pokud z nich sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, je takové rozhodnutí v jeho pravomoci, zejména, když stěžovatel ve správním řízení ani žádné důvody hodné zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu sám neuváděl.

Z údajů uváděných stěžovatelem v návaznosti na zprávu o stavu dodržování lidských práv v Uzbekistánu nevyplynuly důvody zakládající překážku vycestování dle § 91 zákona o azylu, spočívající zejména v tom, že by stěžovatel byl nucen vycestovat do státu, v němž by byl ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti

k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu nebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti a nebo by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

Z rozsudku krajského soudu napadeného kasační stížností je zřejmé, že se jmenovaný soud zabýval námitkami stěžovatele uplatněnými v žalobě, přičemž byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. rozsahem a důvody opravného prostředku a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Nejvyšší správní soud tak neshledal námitky stěžovatele spočívající v nezákonnosti a nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení za důvodné.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Skutková podstata, z níž správní orgán vycházel v napadeném rozhodnutí, je se spisy v rozporu, pokud důkazní materiál, jinak dostačující k učiněnému správnému skutkovému závěru, ve spisu obsažený, vede k jiným skutkovým závěrům, než jaký učinil rozhodující orgán. Skutková podstata nemá oporu ve spisech, chybí-li ve spisech podklad pro skutkový závěr učiněný rozhodujícím orgánem, resp. je nedostačující k učinění správného skutkového závěru.

Takové vady řízení však nebyly shledány. Ze správního spisu je zcela zřejmé, že správní orgán provedl v řízení úplné dokazování a je z něj zřejmé, z jakých důkazních prostředků správní při svém rozhodování vycházel. Důkazní prostředky byly zhodnoceny a provedené dokazování vyústilo v řádně zjištěný skutkový stav, z něhož správní orgán při svém rozhodování o tom, zda jsou zde důvody pro udělení azylu dle § 12, § 13 odst. 1 a odst. 2 a § 14 vycházel. Ze spisového materiálu bylo rovněž zjištěno, že stěžovatel nebyl nikterak krácen na svém právu seznámit se s podklady pro rozhodnutí, vyjádřit se k nim a navrhnout jejich doplnění. V rámci protokolu o pohovoru k žádosti o azyl ze dne 18. 9. 2002 byla stěžovateli poskytnuta informace o všech pramenech, z nichž správní orgán vycházel, týkaje se situace v oblasti dodržování lidských práv v Uzbekistánu za roky 1999 a 2001 s možností se k tomu vyjádřit. Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se stanoviskem soudu I. stupně, totiž že šlo o útoky osob, jež nemají prokazatelnou souvislost se státní politikou a nejde ani o projevy státní moci buď přímo vyvolané, podporované či vědomě trpěné, záměrně nedostatečně potlačované. Nebylo prokázáno, že stěžovatel byl pronásledován nebo měl odůvodněný strach z pronásledování z důvodu příslušnosti k ruské národnosti, případně pravoslavnému náboženství.

Z činnosti soudu při rozhodování o kasačních stížnostech ve věcech azylu je známo, že ani renomovaná organizace Human Rights Watch nejméně od května 1998 do ledna 2005

neuvedla jediný případ pronásledování z důvodu přijetí jazykového zákona, dokonce ani z důvodu příslušnosti k ruské menšině (zdroj: www.hrw.org).

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 56 odst. 2 za použití ustanovení § 120 s. ř. s. rozhodl o kasační stížnosti přednostně, nerozhodoval již o podaném návrhu stěžovatele o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 22. 2. 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu